

ทุกข์สัจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในศาสนา ในเรื่องของศาสนาคนไม่เข้าใจ มองประเด็นต่างกันมากเลย เห็นใหม่ อย่างพระที่เขามาหาเขามาบอก “เขาอยากให้เห็นทุกข์มากนะ อุตส่าห์แบกก้อนหินวิ่งขึ้นเขา-ลงเขาเพื่อจะให้เห็นทุกข์” เห็นใหม่ เพื่อจะให้เห็นทุกข์ ทุกคนอยากให้เห็นทุกข์ พอเห็นทุกข์มันก็เห็นผล ผลนี้มันสาวไปหาเหตุได้ นี่ต้องการเห็นทุกข์

แต่พวกเราไม่เคยเห็นทุกข์...หนึ่ง พอไม่เห็นทุกข์แล้ว ความเข้าใจของเราว่าเราเป็นทุกข์ เราเข้าใจว่าอันนี้เป็นทุกข์ไง พอเข้าใจว่าอันนี้เป็นทุกข์ปั๊บ เราก็ว่าจะทำอย่างไรแก้ทุกข์ของเราได้? เราก็คิดประสาเรา

ความคิดแก้ประสาเรา มันเป็นของปลอมทั้งหมดเลย ความเป็นของปลอมทั้งหมด อย่างพระที่เขาต้องการเห็นทุกข์ เขาแบกก้อนหินนะ มาหาเราจริงๆ เขาบอก “เขาแบกก้อนหินยกวิ่งขึ้นเขา ขึ้นเขา-ลงเขา” ก็ว่าไม่มีงานทำ แต่ต้องการให้ตัวเองทรมาณ ให้เห็นทุกข์ในตัวเองว่านี่คือทุกข์ไง

เราบอก “นี่ทุกข์ประจำโลกเขา ไม่มีทางเห็นหรอก ถ้าทุกข์อย่างนี้เห็นนะ พวกกรรมกรทำเรื่อมันแบกข้าวทั้งวันๆ นะ มันต้องทุกข์ ทำไมมันตกเย็นมันกินเหล้ามีความสุขมันล่ะ?” เห็นใหม่ ทุกข์แบบนี้คือว่าทุกข์ประจำธาตุขันธ์ มันไม่เห็นทุกข์ตามความเป็นจริง

มันถึงว่าถ้าเราทุกข์ เป็นทุกข์ๆ เราต้องการเห็นทุกข์ ทำไมเราต้องไปแสหาเรื่องเดือดร้อนใส่ตัวเราล่ะ? เราก็ทุกข์อยู่แล้วทำไมต้องไปหาทุกข์อีก?

นั่นมันไม่ใช่เจอทุกข์จริงใจ ความทุกข์จริงคือความเห็นจริงใจ ความเห็นจริงเป็นอริยสัจเห็นใหม่ การเห็นทุกข์ด้วยสัจจะความจริง มันเห็นทุกข์มันเข้าไปจับต้องทุกข์ได้ มันถึงสาวไปหาเหตุได้ มันจะแก้ไขได้ ถ้ายังไม่เห็นทุกข์ เราเห็นอาการของทุกข์ เราเห็นผลของมัน

ความเห็นผลของมัน เราก็ต้องการแก้ประสาเรา การแก้ประสาเรา ทำไม่ถึงบอก ถ้าเราต้องการเห็นทุกข์ มันเป็นการที่ว่าทำไมต้องเรื่องมาก? ทำไมต้องมีระเบียบ? ทำไมต้องจัดการให้มันเข้าไปวุ่นวาย?

ความวุ่นวายนี้ มันเป็นสิ่งจะความจริง ระเบียบแบบแผนมันจะต้อนเข้าหาหลักความจริง

แต่ถ้าเราปล่อยตามความเห็นของเรา มันเป็นอาการเฉยๆ อาการของทุกข์ เห็นไหม มันก็อาการประจำโลก อาการของทุกข์จะมีขึ้นมาเพราะว่าเรามีเรา เราเกิดมาบนโลกนี้เราถึงมีเหตุให้เกิดทุกข์ มันก็เป็นวิบาก มันไม่ใช่กรรม กรรมคือการกระทำ การกระทำที่ทำมาแล้วมันเป็นผลอันนี้

นี่เราก็ออยู่ที่ผลของมัน เราก็จะแก้ไขประสาเรา แก้ไขประสาที่เราคิดจะแก้ไขกันเอง ความคิดจะแก้ไขกันเองมันก็เป็นความคิดของเรา เห็นไหม ความคิดของเรามันเป็นความเห็นของเรา มันเป็นความผิดพลาด มันไม่เป็นความจริง มันไม่เป็นสังข์ ถ้าเป็นสังข์ อริยสังข์ ความเห็น อริยสังข์ เห็นสังข์ความจริงมันคือเข้าไปเห็นทุกข์ พอเข้าไปเห็นทุกข์ แก้ไขตรงนั้นได้ พอแก้ไขตรงนั้นได้ มันก็อยู่ที่สูงไซ้ไหม? มันถึงมองสังข์ออกมาหมดใจ

ดูอย่างที่อาจารย์ทำนี่ สุกท้ายมันคือว่าเป็นจุดของใจ เป็นจุดศูนย์รวมของใจ ให้ใจมีกำลังใจขึ้นมา แต่คำที่ว่าเรื่องมาก หาเงินมาให้คนอื่นเขาใช้ เห็นไหม การหาเงินมาให้พนักงานเมืองใช้ พนักงานเมืองใช้เงินของเราไป แต่ถ้าพนักงานเมืองไม่มีเงินใช้ มันก็ต้องบีบบี้สิไฟเอากันตรงนี้

แต่ถ้ามีมาอย่างนี้ พนักงานเมืองดีก็ได้ ไม่ดีก็ได้ แล้วแต่เขาจะใช้อันนี้ออกไป ถ้าเขาจะใช้อันนี้ออกไป เห็นไหม มันเป็นส่วนกลาง มันเป็นส่วนกลางสมบัติกลางอยู่แล้ว อันนี้ก็หาเป็นสมบัติกลาง แต่คนก็วิ่งเข้าไปหาอำนาจเพื่อจะใช้สมบัติกลาง เห็นไหม นี่ชูปมือเปิบ! แล้วว่าจะได้ผลนะ กลับไม่ได้ผล เข้าไปถึงตรงนั้นบีบบี้มันก็ได้ชั่วคราว

พอออกมา ถ้ากฎหมายเข้มแข็งขึ้นมา ต่อไปนะ มันจะมีที่ร้องรอยเอาไว้ ย้อนกลับมาที่มา โอโธโธว่าโดนกลั่น โดนแกล้ง โอโธโธยกันนะ นี่เพราะอะไร? เพราะเข้าไปแล้วเข้าไปชูปมือเปิบ เข้าไปคิดว่ามันจะเป็นสุขก่อนที่เข้าทุกข์ด้วยความเห็นของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เข้าไปแสวงหาโชคด้วยความเห็นของเราว่ามันจะเป็นโชคใด แต่กรรมมันต้องมีนะ วิบากกรรมมันต้องให้ผลไป

แต่คนถ้าเข้าไปหลักความเป็นจริง เห็นทุกข์...เห็นทุกข์ก็เห็นสังจะ เห็นสังจะคือว่าสิ่งความ ที่ไม่มีความหมาย มันเป็นของชั่วคราวชั่วคราว มันไม่มีความหมายหรือ มันเป็นไปตามกาลตาม เวลา มันชั่วคราว

แต่ผลจริงๆ เห็นใหม่ ทุกข์ประจำชาติคุณคือทุกข์ที่เราพยายามแสวงหากันไม่เจอ ทุกข์จริงๆ มันทุกข์มาจากหัวใจ พอทุกข์มาจากหัวใจ สาวเข้าไปหาทุกข์ออกจากใจ จับต้องทุกข์ได้ตาม ความเป็นจริง ทุกข์มันเป็นนามธรรม นามธรรมอันนี้มันถึงย้อนกลับไปในวัฏฏะ มันหมุนเวียน มันไม่ทุกข์ประจำชาติคุณ ทุกข์ประจำโลก

ทุกข์ประจำโลกคือการหาอยู่หากิน ทุกข์ประจำโลกเพราะเรามีขึ้นมา เห็นใหม่ คือว่ามี การเกิดขึ้นมา มีเป้าหมาย มีสิ่งที่รองรับนี้ นี่ทุกข์ประจำ ประจำโลกนี้เฉยๆ ทุกข์ประจำโลกมันก็อยู่ใน โลกนี้ แล้วก็ช่วยเหลือกันได้ มีลูกจ้าง มีคนช่วยเหลือ เห็นใหม่ มันก็ผ่อนทุกข์อันนี้ไปได้ ทุกข์นี้ ช่วยเหลือกันได้ เพราะมันเป็นวัตถุที่จะผ่อนคลายกันได้

แต่ทุกข์สังจะความจริงตรงหัวใจมันเป็นทุกข์ในวัฏฏะ มันไม่ใช่ทุกข์ประจำโลก มันทุกข์ ประจำการเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ ทุกข์อันนี้มันพาเกิดพาดาย เห็นใหม่ มันสำคัญมาก คือมัน เป็นเชื้อพาขับเคลื่อนไปในวังวนของการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วไม่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เฉพาะที่มนุษย์นี้ มันเกิดเป็นเทวดาก็ได้ เกิดเป็นมนุษย์ก็ได้ เกิดเป็นนรกก็ได้ เกิดเป็นสัตว์ เจริญงานก็ได้ ได้จริงๆ

เราคิดอะไรนี่มันเป็น เราคิดอะไรอย่างวิทยาศาสตร์ พอวิทยาศาสตร์คิดขึ้นมา มันความคิด ขึ้นมาเป็นรากฐาน แล้วมาวิเคราะห์ห้วงจิตขึ้นมาเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งที่ว่าเป็นวัตถุที่จับต้อง ได้มาใช้คุณประโยชน์ได้

นี่เกิดจากความคิดใหม่? เกิด เพราะความคิดนะ วิทกวิจารณ์ เห็นใหม่ ใรู้ครวญ การ วิเคราะห์ห้วงจิตทางวิทยาศาสตร์ขึ้นมา มันยังสำเร็จออกมาเป็นวัตถุ เป็นสิ่งของมาเป็นเทคโนโลยีให้ เราใช้สอยได้

ความคิดของใจที่มันฝักใฝ่ ความคิดของใจที่มันเจาะจง ความคิดของใจนี่มันคิด พอมันคิด ความคิดนั้นมันให้ค่า ความให้ค่า รู้หรือไม่รู้มันให้ค่า ให้ค่าสูงหรือต่ำ คิดดีไปทางสูง คิดชั่วไป

ทางต่ำ ให้ค่าหนึ่งนะ ให้ค่าคือว่ามันให้ค่า คือมันมีโดยเนื้อหาสาระมันต้องเข้าไปสะสมอยู่ที่นั่น อันนี้มันจะตกผลึก ตกผลึกหมายถึงไปสูงไปต่ำ วัฏวนไปง นี่ถึงว่าไปได้จริง

แล้วยังให้ผลอีก เห็นใหม่ ให้ค่าส่วนหนึ่งคือตกเป็นข้อมูลเดิม ให้ผลคือให้ผลในความสุข ความทุกข์ เห็นใหม่ ให้ผลเป็นความสุขความทุกข์ขึ้นมา เราจะแก้ไขตรงนี้ นี่สุขทุกข์อันนี้ถึงเป็น สุขทุกข์อันจริง อันข้างในใจ

นี่ที่ว่าต้องเห็นทุกข์ เห็นสังข์จะความจริงของทุกข์ เราถึงบอกว่าเราเกิดมาเราก็ทุกข์อยู่แล้ว ไม่อยากฟังธรรมเลย คำก็ทุกข์สองคำก็ทุกข์ เอาความสุขมาคุยกันบ้างสิ เอาแต่เรื่องความทุกข์มา คุยกัน เราก็ทุกข์อยู่แล้วทำไมต้องไปทุกข์อีก ทำไมต้องไปเรื่องมาก ต้องไปหาเรื่องมาให้เราทุกข์

เพราะว่าสิ่งนี้เป็นความจริงนี่นา สิ่งที่เราว่ามันจะเป็นเรื่องมากขึ้นไปจะเป็นความทุกข์นี้ มันเป็นสังข์จะความจริงที่เราจะแก้ไข คือจุดมันอยู่ตรงนั้น คัดเอาที่หรือความเปลี่ยนแปลงมันอยู่ ตรงนั้น แต่เราเข้าไปไม่ถึงตรงนั้น แล้วเราก็พยายามจะเปลี่ยนแปลงกัน เปลี่ยนแปลงโดยความคิด ของเรา เห็นใหม่ เราเปลี่ยนแปลงด้วยความคิดของเรา เราถึงเปลี่ยนแปลงไม่ได้ พอเรา เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เราก็กวนอยู่ในนี้ วนอยู่ในนี้ เราถึงว่าเข้าไปไม่ถึงอริยสังข์

ทุกข์นี้มันถึงเป็นอริยสังข์ใจ เป็นอริยสังข์ เป็นสังข์จะความจริง ศาสนาพุทธถึงประเสริฐตรงนี้ ศาสนาพุทธประเสริฐเพราะมันเป็นศาสนาของความจริง ศาสนาของสังข์จะความจริงที่แก้ไข เปลี่ยนแปลง คัดแปลงใจได้ทั้งหมด ใจนี้จับต้องได้ เห็นได้ตามสังข์จะความจริงที่เข้าไปเห็นได้

ถ้าเข้าไปเห็นไม่ได้มันก็อีกเรื่องหนึ่ง ถ้าเข้าไปเห็นไม่ได้ เห็นใหม่ ก็เห็นเรื่องหนึ่งหมายถึง ว่าเข้าไปเห็นไม่ได้ หมายถึงว่าเข้าไปจับต้องแต่รูปเงา เข้าไปจับต้องแต่ภายนอกใจ แล้วเข้าใจว่า อันนี้จะเป็นทุกข์ แล้วเราจะแก้ไขไป

ถึงบอกว่ามันเป็นทุกข์ประจำโลกเขา ทุกข์ประจำธาตุจันท์ ไม่ใช่ทุกข์ประจำวัฏวน ทุกข์ ประจำธาตุจันท์แก้ไขตามธาตุจันท์

ฉะนั้น เวลาแก้ไขทุกข์จะแก้ไขอย่างนั้นไม่ได้ แก้ไขที่ว่าเราจะพยายามจะสร้างทุกข์ขึ้นมา เพื่อจะให้เห็นทุกข์ เห็นใหม่ ทำไมเวลาที่พระเจ้าทำกัน เขาอยากเห็นทุกข์ เขาพยายามสร้างทุกข์ ขึ้นมาเพื่อจะเห็นทุกข์ แต่เขาไม่เห็นทุกข์

เวลาพระที่ประพฤติปฏิบัติตามหลักความเป็นจริง นั่งเฉยๆ เห็นไหม หลวงปู่ฝั้นสอนเลย “ให้นั่งเฉยๆ หลับตาแล้วนั่งเฉยๆ นะ นั่งเฉยๆ พยายามกำหนดดูเข้าไปนะ” เอาใจดูใจใจ เอาสัจจะ ดูสัจจะอันนั้น ถึงจะเห็นทุกข์อันนั้นได้ เห็นทุกข์ก็สาวไปหาเหตุ

มันเป็นนามธรรมละเอียดอ่อนมาก เป็นงานที่ว่างงานหรือวิญญะ งานประเสริฐในศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธถึงเป็นงานของสัจจะความจริง เอวัง